

Національний
банк України

Зміни до Положення про особливості укладення договорів страхування зі споживачами

Проект постанови до обговорення

Управління захисту прав споживачів фінансових послуг

Київ, 2024 рік

Коротке резюме

Постанова 175*

- Постанова 175* була прийнята 20 грудня 2023 року на виконання повноважень, наданих статтею 9 Закону України “Про фінансові послуги та фінансові компанії”, якою надано повноваження встановлювати інші вимоги до договору про надання фінансової послуги, та статті 4 Закону України “Про страхування”, якою надано повноваження встановлювати вимоги до особливостей укладення договорів страхування **за класами страхування.**
- Постанова 175* не поширюється на договори ОСЦПВ**, з огляду на те, що **вимоги до змісту договору ОСЦПВ**** визначені діючим Законом України “Про обов’язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів”.
- **Постанова 175* передбачає підписання договору страхування кваліфікованим електронним підписом** страховика або страхового посередника, окрім випадків, коли є попередня згода на використання іншого виду підпису. При цьому, вимоги щодо підписання договору страхування кваліфікованим електронним підписом не поширюються на договори ОСЦПВ з огляду на набрання чинності новим Законом про ОСЦПВ*** лише з 01 січня 2025 року.

Новий Закон про ОСЦПВ***

- 21 травня 2024 року було прийнято новий Закон про ОСЦПВ***, яким передбачено, що **договори ОСЦПВ** укладаються виключно з дотриманням вимог Цивільного кодексу України до письмової форми правочину.**
- Абзацом другим частини 4.1. частини четвертої нового Закону про ОСЦПВ*** передбачено, що **договір ОСЦПВ** укладається відповідно до загальних умов страхового продукту, що відповідає умовам цього Закону, складається з таких загальних умов страхового продукту та індивідуальної частини договору ОСЦПВ**.** Також, зазначеним абзацом передбачено, що **страховий поліс містить інформацію, що відповідає вимогам до індивідуальної частини договору** та є документом, що посвідчує укладення такого договору, **проте не зазначено, що страховий поліс є індивідуальною частиною договору ОСЦПВ.**
- Частиною першою статті 11 нового Закону про ОСЦПВ** передбачено, що договір ОСЦПВ** укладається з дотриманням вимог Цивільного кодексу України до письмової форми правочину. З огляду на це, договір ОСЦПВ**, повинен містити підписи обох сторін договору.

Розпорядження 673****

- Розпорядження 673****, яке було розроблено відповідно до повноважень старого Закону про ОСЦПВ*****, та яким було встановлено вимоги до порядку підписання договору ОСЦПВ** планується до визнання таким, що втратить чинність, із дати набрання чинності новим Законом про ОСЦПВ*** (з 01 січня 2025 року).

Мета

Гармонізувати вимоги для договорів ОСЦПВ** в частині належного підписання договору страхування страховиком або уповноваженим страховим посередником

*Постанова Правління Національного банку України “Про затвердження Положення про особливості укладення договорів страхування зі споживачами” від 20 грудня 2023 року № 175

** Договір обов’язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів

*** Закон України “Про обов’язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів” № 3720-IX від 21 травня 2024 року

**** Положення про особливості укладення договорів обов’язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, затвердженим Розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 27 жовтня 2011 року № 673

***** Закон України “Про обов’язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів” № 1961-IV від 01 липня 2004 року

Зміни до Положення 175*

Проектом передбачається внесення змін в Постанову 175* в частині:

Заборони надання споживачу паперової або електронної копії (включаючи засвідчену) договору ОСЦПВ** та додатків до нього (за наявності) замість оригінального примірника договору ОСЦПВ страхувальника та додатків до нього (за наявності)

Встановлення вимог щодо наявності в договорі ОСЦПВ** (в його індивідуальній частині***):

- 1) Електронного підпису споживача з урахуванням вимог законодавства України
- 2) **Кваліфікованого електронного підпису особи**, уповноваженої страховиком або страховим посередником на підписання договорів страхування, із кваліфікованою електронною позначкою часу, накладений такою особою (якщо використання іншого виду підпису не передбачено договором страхування, що є першим, основним або яким встановлюються ділові відносини)

*Положення про особливості укладення договорів страхування зі споживачами, затверджене постановою Правління Національного банку України від 20 грудня 2023 року № 175

**Договір обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів

*** Страховий поліс не є індивідуальною частиною договору ОСЦПВ відповідно до вимог Закону України "Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів" № 3720-ІХ від 21 травня 2024 року

Порядок підписання договору ОСЦПВ відповідно до вимог нового Закону про ОСЦПВ* та Положення 175** з урахуванням змін

Таким чином, в разі прийняття проекту постанови, вимоги законодавства України чітко визначатимуть порядок підписання договору ОСЦПВ, який відповідатиме вимогам до письмової форми правочину, **a same**:

Вимоги нового Закону про ОСЦПВ*

- Договір ОСЦПВ укладається відповідно до вимог законодавства України до письмової форми правочину.
- Договір ОСЦПВ складається з загальних умов страхового продукту та індивідуальної частини договору страхування. Окрім цього, споживачу має бути наданий страховий поліс, що посвідчує укладення договору.

Вимоги Положення 175*

- Договір ОСЦПВ або індивідуальна частина договору ОСЦПВ (страховий поліс не є індивідуальною частиною договору ОСЦПВ) повинен (повинна) містити електронний підпис споживача відповідно до вимог законодавства України та кваліфікований електронний підпис страховика або страхового посередника.

Вищезазначені вимоги законодавства України набиратимуть чинності одночасно (з 01 січня 2025 року)

Додатки

Вимоги вже чинного законодавства України щодо підписання договорів страхування кваліфікованим електронним підписом

Вимоги Закону Про фінансові послуги* та Закону Про страхування**

- Відповідно до абзацу другої частини першої статті 9 Закону про фінансові послуги* договір про надання фінансової послуги укладається виключно **в письмовій формі з дотриманням вимог Цивільного кодексу України, встановлених до письмової форми правочину**
- Відповідно до частини першої статті 97 ЗУ про страхування** договір страхування укладається виключно **в письмовій формі з дотриманням вимог Цивільного кодексу України, встановлених до письмової форми правочину**

Вимоги Цивільного кодексу України

- Частина перша статті 981 Цивільного кодексу України передбачає, що договір страхування укладається в письмовій формі
- Частина друга статті 207 Цивільного кодексу України передбачає, що **правочин вважається таким, що вчинений у письмовій формі, якщо він підписаний його стороною (сторонами)**. При цьому правочин, який вчиняє юридична особа, підписується особами, уповноваженими на це її установчими документами, довіреністю, законом або іншими актами цивільного законодавства.
- Частина третя статті 207 Цивільного кодексу України дозволяє використовувати для підписання правочину факсимільного відтворення підпису за допомогою засобів механічного, електронного або іншого копіювання, електронного підпису або іншого аналога власноручного підпису за **попередньою письмовою згодою сторін**

Закон про електронні довірчі послуги***

- Частиною шостою статті 18 Закону про електронні довірчі послуги*** передбачено, що тільки кваліфікований електронний підпис має таку саму юридичну силу, як і власноручний підпис, та має презумпцію його відповідності власноручному підпису.

Постанова КМУ № 300****

- Відповідно до підпункту 2 пункту 2 Постанови КМУ № 300**** на період воєнного стану та протягом шести місяців з дня його припинення чи скасування можливе підписання договору страхування удосконаленим електронним підписом, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронного підпису

*Закон України «Про фінансові послуги та фінансові компанії»

** Закон України «Про страхування»

*** Закон України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги»

**** Постанова Кабінету Міністрів України від 17 березня 2022 року № 300 «Деякі питання забезпечення безперебійного функціонування системи надання електронних довірчих послуг»